

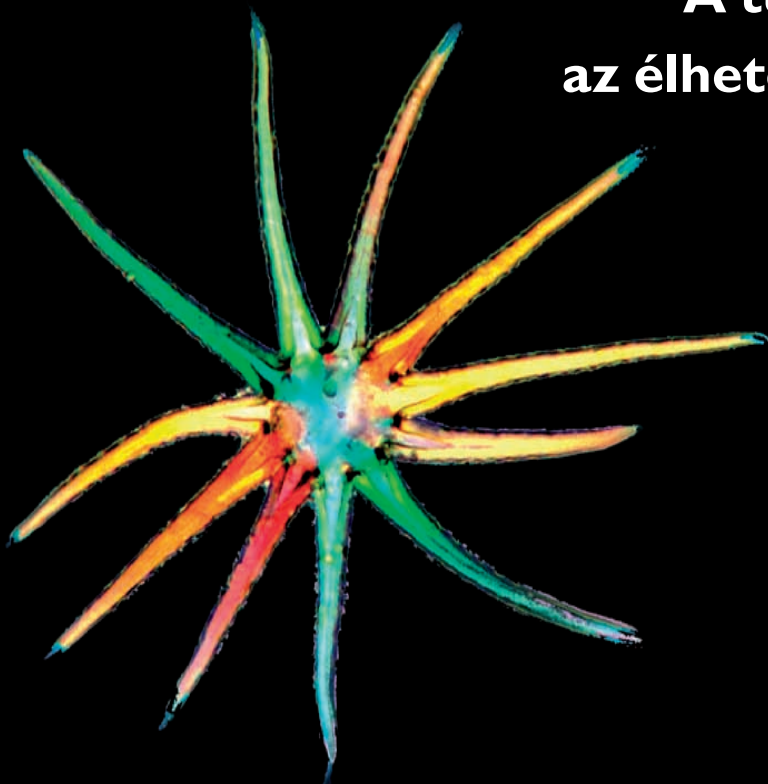
PESTI

különszám

XII. évfolyam, 64. különszám

A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE

**A tudomány
az élhető Földért**

Kiemelt rendezvények az Akadémián

2008. november 3-7.

2008. november 3. és 30. között egy nem túl régi, ám fontos hagyomány folytatódik ország-szerte. Ekkor kerül sor a *Magyar Tudomány Ünnepe 2008* keretében azokra a rendezvényekre, amelyeket a tudomány művelői és a tudományért felelősséget érzők mindenütt fontos eseményként, s ennél fogva kiemelten kezelnek. A tudományünnep rendezvényei ritkán szólnak egy szűk szakmának, hiszen céljuk az új eredmények bemutatásán túl az is, hogy ez a tudás eljusson a szélesebb, a tudomány eredményei iránt érdeklődő közönséghez.

A Magyar Tudományos Akadémia külön gondot szerez az ünnepet, figyelve arra, hogy őrizze a hagyományokat és egyben újítson is. A hagyományápolás egyik eseménye sok éve az adományozó előtti tisztelgés.

A 2008-as esztendőben, október 31-én, a Széchenyi István-emléknapon a nagycenki megemlékezés és ko-

szorúzási ünnepség után Sopronpusztán az Akadémiai Emlékerdőben újabb fácskát ültetünk.

A gazdag program keretében a szervezők nagyszerű kínálatot lépnek a tudomány művelői és „fogyasztói” elé. Most akadémiánk szervezői szerepet is vállal; a kiemelt héten (november 3–7.) Székházunkban mutatjuk be mindazt, amit az idei vezértémában a magyar tudósok külön is bemutatásra szánunk.

Azt reméljük, hogy a Magyar Tudomány Ünnepe nének Rendezvénytanácsa által elfogadott vezértéma,

„A tudomány az élhető Földért”, sokaknak elnyeri érdeklődését és tettségét.

Mindenkit szeretettel várunk!

Csépe Valéria
az MTA főtitkárhelyettese,
a Magyar Tudomány Ünnepe
Rendezvénytanácsának elnöke

A kiemelt rendezvények helyszínei:

2008. november 3–6 között
Budapest, a Magyar Tudományos
Akadémia Székháza,
1051 Budapest, Roosevelt tér 9.

2008. november 7-én
Debrecen, a Debreceni Akadémiai
Bizottság Székháza,
4032 Debrecen, Thomas Mann u. 49.

A programok ingyenesek!
Iskolák, osztályok, szakkörök és minden érdeklődő jelentkezését
az info@tudomanyunnepe.hu címre várjuk.

A tudomány érdekes – a tudománnyal érdemes ismerkedni!

„A tudomány az élhető Földért”

A Föld nem csupán egy bolygó az ember számára, hanem otthonunk: múltunk és jövőnk világa egyszerre. Földünk élete mirőlünk is mesél, saját történetünk iránti felelősséggel kell gondolkodnunk róla. A tudomány a Föld életében is az ember bölcsességét keresi.

Igyekszünk két lábbal állni a földön, tiszta vizet öntünk a pohárba, levegőért kapkodunk, sokszor légből kapott információkkal küszködünk, szívünk lángra lobban – föld, víz, levegő, tűz – érzéseinket, gondolatainkat írjuk le az elemekkel, amelyek összefonódásában szüntelenül igyekszünk megtalálni a helyünket.

A Magyar Tudomány Ünnepe idén erről a helykeresésről szól, az élhető Földről, amelyért mi magunk tehetünk a legtöbbet. A szellem vívmányaival és tapasztalásaival a kék bolygó körül forognak majd a programok. Kiváló magyar tudósokkal, izgalmas kutatásokkal ismerkedhetnek meg az érdeklődők. A tudomány óriási lehetőséget adott a kezünkbe, amellyel Földünk életét is befolyásolhatjuk. Mindannyiunk felelőssége, hogy megismerjük és jól használjuk ezt a tudást.

Változatos programok, filmek, viták, kiállítások teszik igazi ünnepé ezeket a napokat. Országszerte zajlik az ünnep, az Akadémia fővárosi Székházától az egyetemi központokon át a tudás kisközségekben működő nélkülözhetetlen fórumaiig, az iskoláig, könyvtárakig. Programfüzetünk csak felvillantja a lehetőségek egy részét, de a www.tudomanyunnepe.hu honlapunkon a tudománynapi rendezvény-sorozat teljes tárházát megtalálhatják az érdeklődők.

Az Akadémia kinyitja kapuit: bízom benne, hogy hasonló nyitottságot ösztönöz ez sokakban a tudás iránt. A Tudomány hetének elméleti „mélyfúrásai”, magaslati repülései, izzóan izgalmas kérdéseket feszegető és mégis könnyen érthető, reptető előadásai azokat várják, akik nem csupán a Földön élni, hanem a Földről és jövőnkéről gondolkodni és arról többet tudni is szeretnének.

Éljük át együtt a kíváncsiság, a felfedezés, a megismerés örömét – a Magyar Tudomány Ünnepe, és utána is!

Pálkás József
az MTA elnöke

MEGNYITÓ

Időpont: **2008. november 3. hétfő 10.00 óra**

Helyszín: *Magyar Tudományos Akadémia, Díszterem*

A tudomány az élhető Földért

A Magyar Tudomány Ünnepe 2008. évi rendezvénysorozatának ünnepélyes megnyitója
PÁLINKÁS JÓZSEF, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke

DÍJTADÁSOK

- ❖ Bruckner Győző-díj
alapító: MTA és Richter Gedeon Nyrt.
- ❖ Bruckner Győző ifjúsági díj
alapító: MTA és Richter Gedeon Nyrt.
- ❖ Eötvös József-koszorú
alapító: MTA
- ❖ Hevesy György-díj I.
alapító: MTA, Somos Alapítvány és Paksi Atomerőmű Zrt.
- ❖ Hevesy György-díj II.
alapító: MTA, Somos Alapítvány és Paksi Atomerőmű Zrt.
- ❖ Juhász-Nagy Pál-díj
alapító: MTA és NEST Alapítvány
- ❖ Mikó Imre-díj
alapító: MTA és MÁV Zrt.
- ❖ Mikó Imre aktív szakember díj
alapító: MTA és MÁV Zrt.
- ❖ MOL tudományos díj
alapító: MTA és MOL Nyrt.
- ❖ Oláh György-díj
alapító: MTA és Oláh György
- ❖ Simonyi Károly mérnöki díj
alapító: MTA és Magyar–Amerikai Koalíció
- ❖ Simonyi Károly fizikai díj
alapító: MTA és Magyar–Amerikai Koalíció
- ❖ Vitális István-díj
alapító: Földtudományok Osztálya és Kapolyi László
- ❖ Wigner Jenő-díj
alapító: MTA és Paksi Atomerőmű Zrt.
- ❖ Szabadalmi Nívódíj
alapító: MTA és Szabadalmi Hivatal

Parányi történetek – MÁRKUS RÓBERT kutatóbiológus fotókiállítása

Megnyitó: **2008. november 3. 13.30**,
a kiállítást megnyitja DUDITS DÉNES, az MTA alelnöke.

Márkus Róbert, az MTA Szegedi Biológiai Központ Genetikai Intézetének tudományos munkatársa évek óta készít mikroszkópos felvételeket.

Az intézetben folyó kutatások részeredményeit, eredményeit, egy-egy tárgyat, élőlényt rögzít. Nemrég megnyerte a Holland Királyi Akadémia 200. születésnapjára kiírt fotópályázat egyik kategóriáját *Ecetmuslica-lárva egy csepp vízben* című fotójával.

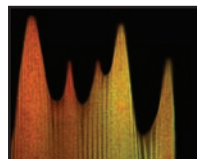
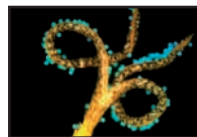
A felvételt később a *Nature* is közölte.

A fotókiállítás az MTA Székházának aulájában tekinthető meg 2008. november 3–30-ig.

15.00 – 16.00 **A mikroszkópos fényképezés műhelytitkai**

Interaktív workshop Márkus Róberttel a fotózás és a tudomány iránt érdeklődőknek

Helyszín: *Képesterem*

Programok az MTA Székházában november 3-án

11.00 – 12.00 **Nyitóelőadás**

NÉMETH TAMÁS, az MTA főtitkára: **A Föld – adottságaink és lehetőségeink (örökségünk és jelzalogunk)**

Helyszín: *Díszterem*

Napjainkban a növekvő népesség igényeinek kielégítése és a természeti erőforrások korlátozott volta súlyos kérdéseket vet fel. Az erőforrások végelessége mellett az is kedvezőtlen hatást vált ki, hogy a még meglévő készleteket is veszélyeztetik a természeti folyamatok és az antropogén hatások (szélsőséges klíma, degradáció, sivatagosodás, özönvízserű áradások, víz- és talajkészletek túlhasználata, ipari és kommunális szennyezések stb.) A fenntartható fejlődés csak akkor valósítható meg, ha mélyreható ismeretekkel rendelkezünk környezetünkéről, készleteinkről és a készletek felhasználhatóságát befolyásoló folyamatokról.

Ez az a terület, ahol a globális ismeretek regionális és lokális alkalmazására is figyelmet kell fordítanunk. A földi rendszerekbe való beavatkozásoknak átgondoltaknak, tervezetteknek és széleskörűen elemzetteknek kell lenniük. A földtudományok körébe az adottságok és lehetőségek feltárása, az ésszerű erőforrás-használat tudományos megalapozása, és az alternatív lehetőségek kidolgozása egyaránt beletartozik.

Az előadást élőben követheti az interneten. A közvetítés az előadás időpontjában itt érhető el:
www.tudomanyunnep.hu/video

14.00–15.00

Diákok az Akadémián

Spidron: Híd a „végtelenül nagy” és a „végtelenül sok” között
Erdély Dániel előadása

Helyszín: *Kupolaterem*

A spidronkar kétféle – általában egyenlő szárú háromszögek – végtelen sorozataiból spirál-szerűen összeállítható alakzat. A formát spirális felépítése és pókhálószerű megjelenése miatt spidronnak nevezték el. A spidronkarokból síkban és a térben rendkívüli formákat lehet alkotni. A spidronnak van egy forgásiránya is, amely térben akár gyűrűként változtatható, így a forma egyaránt alkalmas a síklefedésekre, a szabályos és félszabályos testek, nyeregfelületek, különleges aperiodikus csempék és kvázikristályok vizsgálatára.

14.00 – 16.30

Kogutowicz Manó-emlékülés

Szervező: MTA Földtudományok Osztálya

Helyszín: *Kisterem*

15.30 – 17.00

Föld, élet, gondolkodásmód – László Ervin előadása

Szervező: MTA Gazdaság- és Jogi Tudományok Osztálya

Helyszín: *Felolvasóterem*

FILMKLUB

17.00
**Kellemetlen
igazság**
(r. Davis Guggenheim)
100' 2006.

Az emberiség egy ketyegő időzített bombán ücsörög. Ha a Földön dolgozó tudósok túlnyomó többségének igaza van, csak tíz évünk maradt, hogy megakadályozzuk egy óriási katasztrófát, amely egész

bolygónk klímarendszerét megváltoztatja. Oscar-díjjal jutalmazott film Al Gore Nobel-békedíjat érő alakításával.

Helyszín: *Nagyterem*

10.00–10.45

Nyitóelőadás

SOMLYÓDY LÁSZLÓ, az MTA rendes tagja

A víz a változó világban – néha a sok is kevés

Helyszín:

Nagyterem

Vizes hírek a világból: vészes vízhiány, a szennyvízelhelyezés katasztrofális állapota, fertőzések, természeti katasztrófák, az Aral-tóhoz hasonlóan eltűnő vizek és a több országot lefedő nemzetközi vízgyűjtők konfliktusai. Itthon a cianidszennyezés, a rekordárvizek és a tiszai szabályozás újragondolása, a belvízi elöntések, az aszály és a vízhiány, ezek gazdasági következményei, a Balaton vízvesztése, a Rába habzása, a víz- és csatornadíjak emelkedése, az ivóvízellátás és a szennyvíztisztítás ezermilliárd forint nagyságrendű fejlesztési igénye.

Az aggasztó jeleket látva sokan kérdezik, mi várható a jövőtől? A vízdilemma biztosan nem egyszerűsödik, a megoldandó feladatok átlépték a korábban megszokott határokat.

Az előadást élőben követheti az interneten. A közvetítés az előadás időpontjában itt érhető el:
www.tudomanyunnep.hu/video

11.00–12.30

Gondolatok a vízről – Somlyódy László előadása kapcsán

Helyszín:

Nagyterem

Nováky Béla: **A globális felmelegedés várható következményei vizeinkben és a vízgazdálkodásunkban**

Koncsos László: **Az időjárás szélsőségeihez idomuló alföldi táj és a víz**

Tóth György–Szűcs Teodóra: **Felszín alatti vizeink – határok nélkül**

Istvánovics Vera–Honti Márk: **Egy vízmérnöki ökológia hiánya és szükségessége**

Programok az MTA Székházában november 4-én

11.00–16.30 **A víz kultúrája**
Szervező: MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya
Helyszín: *Felolvasóterem*

11.00–16.30 **Magyarország termál- és gyógyvizeinek múltja, jelene és jövője**
Szervező: Magyarhoni Földtani Társulat
Helyszín: *Kisterem*

13.00–14.00 **Diákok az Akadémián**

Előadások a Duna-kutatásról

Helyszín: *Nagyterem*

Berczik Árpád, az MTA rendes tagja: **Amit kevésbé tudunk a folyókról – a Duna hidrobiológiája**

Guti Gábor, MTA Magyar Dunakutató Állomás: **Mit mondanak a halak a Duna ökológiai állapotáról?**

A Duna sok szempontból hasznosítható a társadalom számára, de a fokozódó használatlalt természeti értékei károsodnak. A folyó ökológiai állapotának feltárása és értékelése napjaink egyik aktuális kutatási feladata, amit részben a 2007-es JDS-2 nemzetközi Duna-expedíció halbiológiai felmérésein keresztül kívánunk bemutatni.

13.00–14.30 **Xenobiotikumok a vízi környezetben** – Záray Gyula előadása
Szervező: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
Helyszín: *Kupolaterem*

14.30

Darwin rémálma

(r. Hubert Sauper)
107' 2004

1950-ben a tanzániai Viktória-tóba mesterségesen betelepítették a nilusi sügér nevű halfajt, mely ragadozó lévén rövid időn belül kiirtotta a tó természetesen ott élő egyéb halfajait, felborítva az élővilág

egyensúlyát, és ökológiai katasztrófát előidézve. Többszörösen jutalmazott alkotás, többek között a Velencei Filmfesztivál díjnyertes filmje.

FILMKLUB

Helyszín: *Nagyterem*

16.15
Másfélmillió lépés... I.

(r. Rockenbauer P.)
45' 1980.

A MAGYAR

TUDOMÁNY ÜNNEPE

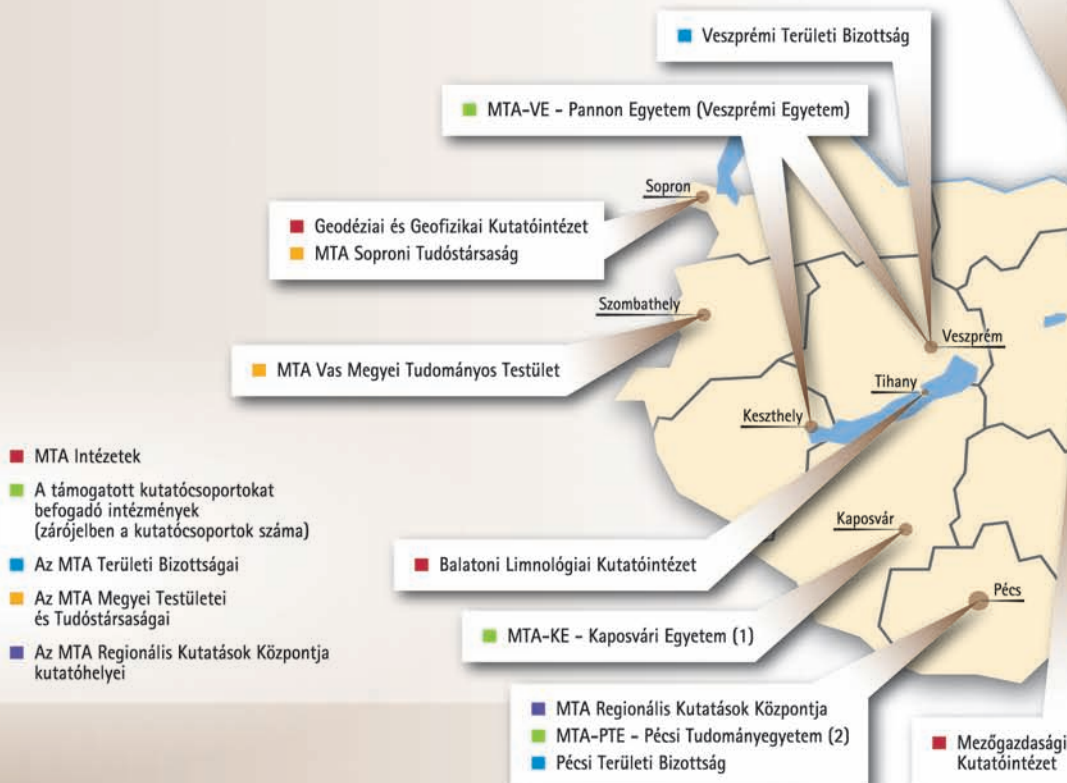
17.00

Élet a genomika korában

(Az MTA Szegedi Biológiai Központját bemutató kisfilm)
20' 2007.

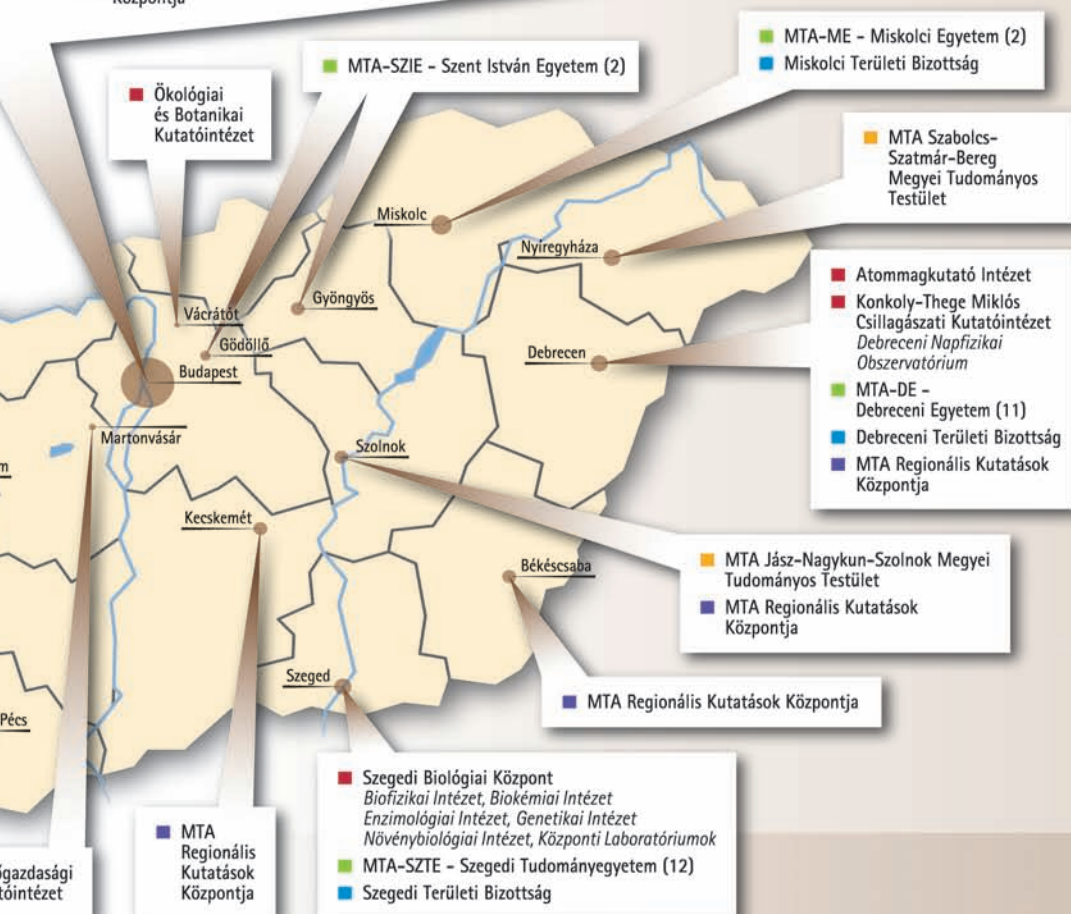
- Állatorvos-tudományi Kutatóintézet
- Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézet
Konkoly Obszervatórium
- Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet
- Filozófiai Kutatóintézet
- Földrajztudományi Kutatóintézet
- Geokémiai Kutatóintézet
- Irodalomtudományi Intézet
Illyés Gyula Archivum és Műhely
- Izotópkutató Intézet
- Jogtudományi Intézet
- Kémiai Kutatóközpont
Anyag- és Környezetkémiai Intézet
Biomolekuláris Kémiai Intézet
Felületkémiai és Katalízis Intézet
Szerkezeti Kémiai Intézet
- KFKI Atomenergiakutató Intézet
- KFKI Részecske- és
Magfizikai Kutatóintézet
- Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet
- Közgazdaság-tudományi Intézet
- Műszaki Fizikai
és Anyagtudományi Kutatóintézet
- Művészettörténeti Kutatóintézet
- Néprajzi Kutatóintézet
- Növényvédelmi Kutatóintézet
- Nyelvtudományi Intézet
- Politikai Tudományok Intézete
- Pszichológiai Kutatóintézet
- Régészeti Intézet

- Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet
- Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet
- Szilárdtest-fizikai és Optikai Kutatóintézet
- Szociológiai Kutatóintézet
- Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet
- Társadalomkutató Központ
- Történettudományi Intézet
- Világgazdasági Kutatóintézet
- Zenetudományi Intézet

- MTA Regionális Kutatások Központja

- MTA-BKÁE - Budapesti Corvinus Egyetem (2)
- MTA-BME - Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (12)
- MTA-ELTE - Eötvös Loránd Tudományegyetem (21)
- MTA-MTM - Magyar Természettudományi Múzeum (2)
- MTA-OGYK - Országos Gyógyintézeti Központ (1)
- MTA-OSZK - Országos Széchényi Könyvtár (1)
- MTA-PPKE - Pázmány Péter Katolikus Egyetem (2)
- MTA-SE - Semmelweis Egyetem (6)

10.00–10.45 Nyitóelőadás
CZELNAI RUDOLF, az MTA rendes tagja:
**Mit jelent számunkra a Föld légköre,
és mit tudunk róla?**
Helyszín: Nagyterem

Az éghajlati rendszer komponensei

A Földet övező levegőburok életet ad és véd bennünket, ám az éghajlat sebezhető. A földi klíma a múltban többször is változott. Nagyobb átalakulások évezredek alatt mentek végbe, most azonban az emberi tevékenység hatására akár ötvenszer gyorsabban is bekövetkezhetnek. Ehhez az élővilág nehezen tud alkalmazkodni. A változások előrejelzésében az okoz bizonytalanságot, hogy a világóceán egésze csak évezredek alatt képes követni az éghajlati rendszer más elemeinek változásait.

Az előadást élőben követheti az interneten. A közvetítés az előadás időpontjában itt érhető el:
www.tudomanyunnep.hu/video

11.00–12.30 **Gondolatok a levegőről** – Czelnai Rudolf előadása kapcsán
Helyszín: Nagyterem

Bozó László: **A légköri folyamatok megfigyelése és előrejelzése**
Major György: **Légköri üvegházhatás**
Mátyás Csaba: **Természeti élőrendszerek alkalmazkodása és korlátaik**
Láng István – Harnos Zsolt: **VAHAVA után**

Programok az MTA Székházában november 5-én

13.00–14.00

Diákok az Akadémián

Kolláth Zoltán és Závoczky Szabolcs:

Természetvédelem és fényszennyezés

Helyszín:

Nagyterem

Magyarország egyik „legsötétebb” térsége a Zselici Tájvédelmi Körzet, ahol az erdőszűcsés magas foka és a településhálózat miatt csodálatosan tiszta csillagos égbolt figyelhető meg. A fényszennyezéstől mentes területen tervezzük létrehozni az ország első csillagos égbolt rezervátumát, ahol a további fejlesztések (közvilágítás, épületek megvilágítása) csak fényszennyezés-mentesen, környezetbarát módon valósulhatnak meg!

13.00–14.30

Levegőt! – Orvostudomány és agykutatás

Szervező:

MTA Pszichológiai Intézet

Helyszín:

Kisterem

Horváth Ildikó – **Levegőt! Légszennyeződés, dohányzás és a légzés**

Balázs László – **A levegő meghódításával kezdődött:
agyműködés extrém környezetben**

14.00–15.00

Egészségünk védelme és a debreceni ATOMKI néhány levegővizsgálati eredménye

Helyszín:

Felolvasóterem

Borbélyné Kiss Ildikó: **Mi van a levegőben?**

Légből kapott debreceni érdekességek

Molnár Mihály: **Levegő- és környezetvédelem radioaktív szénnel?**

Csige István: **Földünk gyilkos lehetélei**

15.00–16.30

A stratégiai zajtérképezés, mint a környezeti zaj elleni védelem új, hatékony eszköze

Szervező:

Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal

Helyszín:

Kisterem

14.30

Termiklovagok

(r. Török Zoltán)

52' 2004

A rendező egyike annak a három magyar siklóernyősnek, akik a barátságtalan trópusi termikekkel küzdenek magasan a brazil tájak felett. Világrekordot akarnak dönteni, úgy, ahogy még soha

senkinek sem sikerült: csak átlagos felszerelést használva, csupán Kárpát-medencei meteorológiai tapasztalataikra támaszkodva.

FILMKLUB

Helyszín: Nagyterem

15.30

Másfélmillió lépés... II.

(r. Rockenbauer P.)

45' 1980.

16.15

Nemesített agrárium

(Az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézetét bemutató kisfilm) 19' 2007.

Tűz
nov. 6.

Programok az MTA Székházában november 6-án

10.00–10.45

Nyitóelőadás

BÁRDOSSY GYÖRGY, az MTA rendes tagja:

A fosszilis energiahordozók szerepe a jövő energiaellátásában

Helyszín:

Nagyterem

A konvencionális (kőolaj, földgáz) és a nem konvencionális (olaj homokok, olajpalák, nehéz olajok, BCGA típusú földgáz-felhalmozódások, metán klatrátok) szénhidrogének, fekete kőszén, barna kőszén és lignit, uránérc – készletek, termelés globálisan és Magyarországon.

Hol és mennyi szénhidrogén felkutatására van remény? Mekkora lesznek a kutatások költségei és kockázatai? Milyen ütemben fog nőni a globális energia kereslet? Milyen mértékben van lehetőség a jövő évtizedekben e kereslet kielégítésére? Az előadás külön foglalkozik az előrejelzések bizonytalanságával, ezen belül a lehetséges termelési csúcs („peak-oil”) becsült időpontjával.

Az előadást élőben követheti az interneten. A közvetítés az előadás időpontjában itt érhető el:

www.tudomanyunnep.hu/video

11.00–12.30

Gondolatok a tűzről – Bárdossy György előadása kapcsán

Helyszín:

Nagyterem

Dinya László: **Biomassza alapú fenntartható energiagazdálkodás**

Lakatos István: **Konvencionális és nemkonvencionális szénhidrogének szerepe a XXI. században**

Mádlné Szőnyi Judit: **A geotermikus energia, készletek, kutatás, hasznosítás**

13.00–14.00 **Diákok az Akadémián**

Ablonczy Balázs: **Tűzvész Közép-Európában** – Forradalmak, Trianon, legendák

Helyszín: Nagyterem

A kilencven évvel ezelőtt történt események a mai napig alapvetően meghatározzák a magyar politikai gondolkodást: a világháborús összeomlás, az őszirózsás forradalom, a Tanácsköztársaság, az ellenforradalom, a trianoni békeszerződés mind a mai napig eleven tényezői a közbeszédnek. Az előadás arra igyekszik rávilágítani – az eseménytörténet ismertetése mellett –, hogy tudásunk gyakran felszínes és egyszerűsítő. Hátba szúrta-e Károlyi Mihály Magyarországot? A Tanácsköztársaság miatt következett-e Trianon? Horthy Miklós megmentette-e a hazát? Volt-e Georges Clemenceau francia miniszterelnöknek magyar menyje? ...s vajon rosszul bánt-e velünk, magyarokkal a békekonferencián? Hol is írták alá a magyar békeszerződést: Kis-Trianon vagy Nagy-Trianon? Ezekre a kérdésekre keresi a választ az előadás.

Programok az MTA Székházában
november 6-án

- 13.00–15.30 **ITER, CERN, LHC**
Az MTA KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézetének munkatársai előadásaiiban bemutatják a fizikusok által használt kutatóberendezéseket
Helyszín: *Felolvasóterem*
Zoletnik Sándor: **Mesterséges Nap a laboratóriumban**
Nagy Dániel: **Technológiai kihívások a fúziós erőmű építésénél**
Lévai Péter: **Az Univerzum forró őanyagának laboratóriumi előállítása**
Molnár Levente: **Egy 10 ezer tonnás hőmérő: az LHC ALICE detektor**
- 13.00–15.00 Vajda István – **A hideg, amely tűzbe hoz**
Lukács József – **A tűz befogása**
Szervező: MTE SZ
Helyszín: *Kisterem*
- 15.30–17.00 **Neutronkutató Központ Debrecenben**
Bemutatkozik az Európai Spallációs Neutronforrás (ESS) projekt
Szervező: Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium
Helyszín: *Felolvasóterem*
- 15.30–17.00 Szépvölgyi János: **Energetikai kihívások – technológiai válaszok**
Szervező: MTA Kémiai Kutatóközpont Anyag- és Környezetkémiai Intézet
Helyszín: *Kisterem*

<p>15.30 A tűzben született sziget (r. Tóth Zsolt Marcell) 40' 2006</p>	<p>Az Atlanti-óceán közepén, 4500 méter mélyen vulkanikus hegylánc kanyarog: geológiai határ Európa és Amerika között. Itt található a Föld legaktívabb tűzfészkei, és itt emelkedik a víz fölé Izland szigete,</p>	<p>mely a geológusokon kívül turisták ezreit kápráztatja el a Föld mélyéből feltörő gigászi erők és a fagyos felszín évezredek óta vívott harcának látványos geotermikus jelenségeivel.</p>	
--	---	---	---

FILMKLUB

Helyszín: *Nagyterem*

<p>16.15 Másfélmillió lépés... III. (r. Rockenbauer P.) 45' 1980.</p>	<p>17.00 Ahol a molekulák készülnek (Az MTA Kémiai Kutatóközpont-ját bemutató kisfilm) 56' 2007.</p>	<p>A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE </p>	
--	---	---	--

Programok Debrecenben, az MTA DAB Székházában november 7-én

10.00–10.30

Köszöntők

Helyszín: *Debreceni Akadémiai Bizottság Székháza*

Bitskey István, a DAB elnöke
Pálkás József, az MTA elnöke

Kósa Lajos, Debrecen polgármestere
Fésüs László, a Debreceni Egyetem rektora

10.30–11.00

Díjátadások

- ❖ A Debreceni Akadémiai Bizottság Plakettje
- ❖ Debreceni Akadémiai Bizottság Pro Scientia-díj
- ❖ MTESZ gyémántjubiläum díj
- ❖ Innovációs díjak
- ❖ Esztétikus tudomány – az MTA fotópályázatának eredményhirdetése
- ❖ Élhető Föld – az MTA gyermekrajzpályázatának eredményhirdetése

11.00

Nyitóelőadás

Helyszín: *DAB Székház*

11.00–11.45

CSÉPE VALÉRIA, az MTA főtitkárhelyettese:
A világ a fejünkben

Milyen életkorra alakulnak ki azok az agyi hálózatok, amelyek lehetővé teszik, hogy szám-fogalmunk legyen? Miért gátolja a szorongás a tudás megszerzését? Miért kell az egészségből visszavezetni és fokozatosan „lebontani” a világot?

Hogyan változtatja meg a természettudomány életkorra méretezett oktatása a gondolkodást? Olvasásra készült-e az emberi agy, s ha nem, miért, mikor és hogyan lesz arra alkalmas? Kell-e edzeni az agyunkat? Mit „szeret” az agy, megértés nélkül tárolni, vagy értve építkezni? Vagy jobb, ha tanulni tanítjuk? Az előadás ezekre a kérdésekre keres választ egy fiatal tudományterület, a pedagógiai idegtudomány eredményeinek bemutatásával.

Az előadást élőben követheti az interneten. A közvetítés az előadás időpontjában itt érhető el:

www.tudomanyunnep.hu/video

11.45–12.00

Zenei zárás

A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának összeállítása

14.00–15.30

Gondolatok a emberről – Csépe Valéria előadása kapcsán

Dévai György: **Ember és természet**

Balla György: **Az egészség és a tudás a jövő szolgálatában**

Csaba László: **A globalizáció – áldás vagy átok?** Eretnek gondolatok egy közgazdásztól

Programok Budapesten, az MTA Székházában november 7-én

15.00
Én, egy néger
(r. Jean Rouch)
73' 1958,
(francia nyelv,
angol felirat!)

A film két nigériai fiatalember mindennapjait mutatja be, akikkel együtt barángolhatjuk be az elefántcsontparti főváros, Abidjan szegény-negyedének, Treichville-nek összes társadalmi intézményét. Rouch második egész estés, fikciós doku-

mentumfilmje, mely széles körben tette nevét ismertté. A fikció és a dokumentum határainak feloldásával Rouch műfaja, a cinema verité nemcsak a filmes antropológiában indított el új hullámot, de Godardékat is inspirálta.

FILMKLUB

Helyszín: Nagyterem

16.15
Másfélmillió lépés... IV.
(r. Rockenbauer P.)
45' 1980.

A kiemelt rendezvények helyszínei:

2008. november 3–6 között
Budapest, a Magyar Tudományos
Akadémia Székháza,
1051 Budapest, Roosevelt tér 9.

2008. november 7-én
Debrecen, a Debreceni Akadémiai
Bizottság Székháza,
4032 Debrecen, Thomas Mann u. 49.

A programok ingyenesek!
Iskolák, osztályok, szakkörök és minden érdeklődő jelentkezését
az info@tudomanyunnepe.hu címre várjuk.

A filmklub támogatói:

Természetfilm.hu, Azara Film

A workshop támogatója:

A címlapon: Egysejtű csillagszór a gyöngyvirág cserje levelének alsó epidermiszéről. Márkus Róbert felvétele

Főszerkesztő: Darányi András • Felelős szerkesztő: Petrikó Gábor • Szerkesztő: Rédey Soma • Korrektor: Jagicza Éva • Grafika: In-Audit Kft. • Nyomdai előkészítés: Jet Set Tipográfiai Műhely • Lapmenedzser: Balázs Jenő

Kiadja a Pesti Est Kft., az Est Média tagja • Felelős kiadó: Bányász Péter • Kereskedelmi és marketingigazgató: Schindler Endre • Operatív vezető: Cseszkó Ferenc • Hirdetési információ: Schmidt Richárd • Szerkesztőség: 1036 Budapest, Lajos u. 74–76. Tel.: 436-5000, fax: 436-5001. Levélcím: 1535 Bp., Pf. 914. • Megjelenik: október 16-án, 50 000 példányban • E-mail: pestiest@estmedia.hu • Nyomda: Comorn Kft. 1031 Budapest, Örlő u. 2. Tel.: 454-0956. Ügyvezető igazgató: Bányai Péter • ISSN 1785-2315 • A Pesti Est Kft. a Matesz tagja.

2008. november 3–30.

A Magyar Tudomány Ünnepe Rendezvénytanácsa az idei eseménysorozat mottójául „**A tudomány az élhető földért**” gondolatot választotta, összhangban azzal, hogy az ENSZ 2008-at a Föld Bolygó Nemzetközi Évének nyilvánította.

A témának az MTA külön is hangsúlyt kíván adni azzal a programsorozattal, amelyet november 3. és 7. között szervez meg a négy elem: a **föld**, a **víz**, a **levegő** és a **tűz**, illetve ötödikként az **ember** jegyében. A kiemelt programok helyszíné az **MTA Székháza**, valamint a **Debreceni Akadémiai Bizottság** épülete.

Tudományos és ismeretterjesztő előadások, fotókiállítás, filmklub az MTA-n!

A programok ingyenesek! Jöjjön el személyesen! Iskolák, osztályok és minden érdeklődő jelentkezését az info@tudomanyunnep.hu címen várjuk.

A korábbi évek hagyományait követve **2008-ban is november 3. és 30.** között kerül sor a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénytanzárára. Országszerte tudományos, ismeretterjesztő és tudománynépszerűsítő programokra várják majd az érdeklődőket a szervezők.

www.tudomanyunnep.hu

Információ:
Magyar Tudományos Akadémia
Kommunikációs Titkárság
(06)-1-411-6321
info@tudomanyunnep.hu

